

Einde aan gesjor en pijn

Slechts een beperkt aantal zorginstellingen voert op dit moment een gericht beleid rond de inzet van aangepaste kleding voor cliënten. Dat is jammer, want aangepaste kleding past uitstekend bij cliëntgerichte zorg. Juist als het niet incidenteel maar beleidsmatig wordt ingezet, zijn er ook grote voordelen te halen ten aanzien van de efficiency van de zorg. Niet alleen door de grotere zelfredzaamheid, maar ook doordat taken van zorgverleners sneller en minder belastend kunnen worden uitgevoerd.

Ruud Dirkse

Aangepaste kleding wordt in de meeste zorginstellingen op dit moment vooral op individuele basis toegepast, veelal als onderdeel van de behandeling door de ergotherapeut. Daardoor beperkt de toepassing van aangepaste kleding zich in de regel tot de cliënten, waarbij het aan- en uitkleden alleen maar na ingrijpende aanpassingen mogelijk is. De wijze waarop de toepassing van aangepaste kleding georganiseerd wordt, is tweeledig. Soms wordt deze ingekocht bij enkele kleine hierin volledig gespecialiseerde leveranciers. Maar zeker zo vaak worden aanpassingen aangebracht door de linnenkamer van de zorginstelling of vrijwilligers die handig zijn met naald en draad.

Voor in de verpleeg- en verzorgingshuizen en gehandicaptenzorg verblijven mensen waarbij het aan- en uitkleden door lichamelijke beperkingen niet altijd even makkelijk gaat. Soms betekent dit dat deze mensen hier extra lang over doen. Vaker echter zal het aan- en uitkleden door zorgverleners worden gedaan. Dit brengt de bewoner meteen in een afhankelijke positie. Bij deze groep cliënten gaat het aan- en uitkleden vaak gepaard met gesjor en pijn. Aangepaste kleding kan dan een uitkomst bieden. Sommige mensen kunnen zich zelfs weer volledig zelfstandig aan- en uitkleden.

Vergelijking

Voor babykleding is het al volstrekt normaal om aanpassingen te maken. Door inzet van drukkers, klittenband en ritsen is babykleding op veel meer plaatsen open te maken dan normale kleding. Dit komt omdat baby's hun armen en benen nog niet goed kunnen strekken en omdat baby's vaak op hun rug aan- en uitgekled worden. Voor veel ouderen en gehandicapten gelden vergelijkbare beperkingen. Een tweede vergelijking betreft het wisselen van luiers (incontinentiemateriaal). Baby's hoeven door de kledingaanpassingen bij het verschonen van hun luier niet geheel uitgekled te worden, doordat de kleding makkelijk te openen is. Een grote groep

ouderen en gehandicapten maakt ook gebruik van incontinentiemateriaal. Het verschonen van incontinentiemateriaal is door zorgverleners makkelijker en sneller te doen als de kleding aangepast is. Een beperkte groep cliënten kan het verschonen dan zelf doen.

Sommige rolstoelgebruikers zijn volledig afhankelijk van thuiszorg voor het aan- en uitkleden. Broeken zonder zitvlak kunnen uitkomst bieden. Al zittend in de rolstoel kan iemand zich dan zelf aan- en uitkleden. Een wens van rolstoelgebruikers is kleding die aan de voor- en achterkant niet even lang is. Omdat ze altijd zitten, hebben ze bij lange kleding een prop achter hun rug of bij korte kleding juist een blote rug. Ook hebben rolstoelgebruikers in de winter behoefte aan kleding die de benen op een goede manier warm houdt.

In het verleden is door een aantal zorginstellingen al geëxperimenteerd met grootschalige inzet van aangepaste kleding. Dit is toen niet aangeslagen omdat de kleding werd aangeboden via zorginstellingen. Hierdoor hadden betrokkenen slechts de keuze uit een beperkt aantal kleuren en motieven. Terecht riep dit veel weerstand op. Inmiddels bieden leveranciers een steeds groter aantal modelijnen aan. Een andere manier om tegemoet te komen aan de terechte wens om kleding te dragen naar eigen smaak, is gelegen in de aanpassingen van bestaande kleding. Door in bestaande kleding in de naden drukkers, ritsen of klittenband aan te brengen, zijn veel mensen

Links: Met aangepaste jas in de rolstoel

Rechts: Hier is goed te zien hoe de jas geschikt is gemaakt voor de rolstoel

al flink geholpen. Dit moet wel professioneel gebeuren.

Zorgverleners

Inzet van aangepaste kleding heeft niet alleen voor de gebruiker grote voordelen, maar ook voor zorgverleners. Uit onderzoek naar aangepaste kleding, dat in januari 2005 door LOCOMotion in opdracht van het Ministerie van SZW is gepresenteerd, blijkt dat de fysieke belasting voor zorgverleners met gemiddeld 30 procent afneemt ten opzichte van het wisselen van normale kleding. Dit komt vooral doordat er minder ongunstige houdingen gewerkt wordt en tal van zware transfers achterwege kunnen blijven. Dit heeft zeker invloed op het ziekteverzuim, WAO/WIA-instroom en het vroegtijdig verlaten van zorgverleners van de zorgsector wegens te zware fysieke belasting. Doordat gebruikers meer zelf kunnen doen, leidt de toepassing van aangepaste kleding ook tot verlaging van de werkdruk. Hoewel daar nog geen onderzoek naar gedaan is, zijn er indicaties dat het aan- en uitkleden een stuk sneller gaat bij de toepassing van aangepaste kleding. De arbeidsproductiviteit gaat daardoor dus omhoog. Er zijn nog betrekkelijk weinig zorginstellingen die instellingsbeleid voeren rond de inzet van aangepaste kleding. Toch liggen er veel kansen. Enkele suggesties:

- Het structureel per cliënt in kaart brengen op welke wijze aangepaste kleding leidt tot verhoging van de kwaliteit van leven.
- Het experimenteren met grootschalige toepassing van kledingaanpassingen, gecombineerd met

effectmetingen op kwaliteit en efficiency van de zorg.

- Als service aan cliënten aanbieden om bestaande kleding op professionele wijze aan te passen.
- Standaard inkoopcontracten met leveranciers van aangepaste kleding afsluiten.
- Het regelmatig organiseren van modeshows met aangepaste kleding.
- Onderhandelen met zorgverzekeraars over de financiering van aangepaste kleding, zodat dit niet per individueel dossier hoeft te gebeuren.
- Vanwege efficiencyvoordelen overwegen om bepaalde types aangepaste kleding, zoals aangepast ondergoed, als instelling ter beschikking te stellen.
- Interne cursussen voor zorgverleners organiseren, om hen bekend te maken met het fenomeen aangepaste kleding.

Eventuele kosten voor instellingen rond bovenstaande punten zullen in belangrijke mate gecompenseerd worden door de opbrengsten in efficiency en kwaliteit. Grootschaliger inzet van aangepaste kleding past goed in de wens van veel zorginstellingen om meer cliëntgericht te gaan handelen. Voor instellingen die aangepaste kleding op grotere schaal willen gaan toepassen, is het daarom wenselijk om van tevoren een implementatiestrategie vast te stellen die gericht is op draagvlak en het optimaal bereiken van de vele positieve effecten die aangepaste kleding kan hebben. ■

De auteur van dit artikel is directeur van Dirkse Anders Zorgen (DAZ), een adviesbureau rond zorginnovaties.

Een op het eerste gezicht gewoon overhemd blijkt een aangepast overhemd te zijn

